

Kadına Yönelik Şiddetin Sonlanmasında Erkek İşbirliği

Partnership with Men for Elimination of Violence against Women

Öznur Körükcü, Gülser Öztunalı Kayır, Kamile Kukulcu

ÖZET

Şiddetten korunma programları tarih boyunca kadınlara odaklanmış ve kadınlar üzerinden yürütülmüştür. Kadınların hala güçlendirilmeye, eşitliğinin ve güvenliğinin sağlanmasına ihtiyacı vardır. Ancak, erkeklerle çalışmanın bölgesel ve kültürel alanlarda güçlü bir etkisi olabileceği, öğretmenlerin, sağlık çalışanlarının, polislerin, askerlerin, imamların, rahiplerin, papazların ve yerel liderlerin şiddetle mücadelede olumlu rol modeller olabileceği, daha huzurlu bir aile yaşamı ve toplum için insanlar arasında etkileşimi sağlayabileceği düşünülmektedir. Son yıllarda, cinsiyete dayalı şiddetin son bulmasında erkeklerin rolü ve erkek işbirliği, kadına yönelik şiddetin sonlanması hareketinin önemli bir unsuru haline gelmiştir. Ancak erkeklerin şiddetle mücadeledeki rol ve görevlerinin önemini vurgulayan, halkı bilinçlendirmeye yönelik çok daha fazla çalışmaya gereksinim vardır. Kadına yönelik şiddetin temel sorumlusu olan erkeklerin, aynı zamanda kadına yönelik şiddetin sonlanmasında önemli mücadeleçiler de olabileceğini gösteren çalışmaların vurgulanması gerekmektedir.

Anahtar Sözcükler: Kadına yönelik şiddet, erkek, erkek işbirliği

ABSTRACT

Historically, violence prevention work has been driven by and focused on women. Women still need to be center stage in terms of empowerment, equality and safety. There is a strong potential in work with men in local religious and cultural institutions. Teachers, health care personels, polices, soldiers, imams, priests, monks and local civic leaders wield broad influence, can serve as positive non-violent role models and can make the connections between local beliefs and more peaceful homes and communities. However, many more studies are needed for public awareness and stressing the importance of the role and duties of men to ending the violence. The men are

not only the main responsible persons about violence against women, but also the important persons about protect to women rights and this issue should be stressed. The aim of this study is to highlight the importance of cooperation of the men to combat violence against women and to give some successful examples about men partnership.

Keywords: Violence against women, men, men's partnership

Kadına yönelik aile içi şiddet yıllardır bir kadın sorunu olarak görülmüştür. Ancak bu kültürel, coğrafi, dini, toplumsal ve ekonomik sınırları aşan küresel düzeyde bir insanlık sorunudur.[1-3] Son yıllarda, Birleşmiş Milletler uluslararası ve sivil toplumda toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında erkeklerin de işin içine katılmasının önemi vurgulamaktadır.[4] Eşitsiz güç ilişkilerinde erkeklerin ciddi rolünün olduğu konusundaki farkındalık artmaktadır. Son birkaç yıl içinde, kadına karşı şiddeti önlemede özellikle erkek hareketini içeren, erkeklerin rol ve sorumluluklarına odaklanan ve kadına karşı şiddetinin son bulmasında sorunun çözümünün bir kısmının erkekler olduğunu vurgulayan görüş, artan ilgi görmektedir.[5] Şiddetin sonlandırılması konusunda verilen mücadelede erkekleri de kapsayan ve cesaretlendiren, toplumsal cinsiyet ve kadına yönelik şiddet konusunda farkındalık sağlamak amacıyla erkeklere yönelik atölye çalışmaları, polis eğitimleri ve kadına yönelik şiddeti önlemek amaçlı erkeği içeren kampanyalar gibi pek çok yenilikçi girişim geliştirilmiştir.[6]

Erkeklerle ve kadınların şiddetle mücadelede el ele ve birlikte çalışması barışçıl ve eşitlikçi ilişkiler konusunda dönüşümün kaçınılmaz bir parçasıdır. Erkekler ve kadınların birlikte çalışması toplum düzeyinde kadın refahını artıran ve adaleti sağlayan önemli bir adımdır.[7] Cinsiyetçilik, kadına yönelik şiddet insan hakları, toplum sağlığı ve toplumsal cinsiyetin ortak konularıdır. Kadına yönelik şiddet kadının insan hakları ihlalinin en baskıcı ve yaygın şeklidir ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında büyük bir engel oluşturmaktadır.[8] Şiddetin çok yönlü temelleri olduğunu unutmamak gerekir. Dünya genelinde her üç kadından birinin istemediği cinsel ilişkiye zorlandığı, tecavüze uğradığı, fiziksel istismar ya da şiddet gördüğü araştırmalarla ortaya çıkmıştır. Şiddet etnik kökeni, dini, kültürü, eğitim düzeyi, yaşadığı toplum ya da ekonomik statüsü ne olursa olsun her kesimden kadının maruz kaldığı evrensel bir olgudur.[9] Kadına yönelik şiddetin nedenleri kültürel, yasal, ekonomik ya da politik faktörlerin kombinasyonundan oluşmaktadır.[10] Kadına yönelik şiddetin patriarkal ideolojinin, değer ve normların, dengesiz güç dağılımının, iş ve sosyalizasyon sürecinin, kültürel gelenek ve göreneklerin

bir sonucu olduğu hala yaygın bir kabul görmektedir. Yoksulluk ve düşük sosyoekonomik statü sorunları daha da fazla artırmaktadır.[11] Uluslararası bağlamda kadını şiddetten koruyan yasal çerçeve, mekanizma ve politikalar konusunda büyük ilerlemeler kaydedilmiş olmasına rağmen, bu yasa ve standartların etkin bir şekilde uygulanmasında hala sıkıntılar yaşanmaktadır. Cinsiyete dayalı şiddet Birleşmiş Milletlerin, hükümetlerin, sivil toplum kuruluşlarının (STK), uygulayıcıların ve toplum temelli kuruluşların katılımı ile çok yönlü bir sorumluluğu gerektirmektedir.[4]

Bu çalışma ile kadına yönelik şiddetin temel sorumlusu olan erkeklerin, aynı zamanda kadına yönelik şiddetin sonlanmasında önemli mücadeleçiler de olabileceğini gösteren çalışmaların vurgulanması amaçlanmıştır. Çalışma, erkeklerle işbirliği yapılmasının gerekliliğine ve erkekle yapılan işbirliğine dair iyi uygulama örneklerine dikkat çekmek amacı ile derleme şeklinde hazırlanmıştır.

Toplumsal Cinsiyet, Erkekler ve Erkekleri Şiddete İten Faktörler

Toplumsal cinsiyet, doğumla birlikte kazanılan biyolojik cinsiyetin üzerine eklenen, bireye ailesi, çevresi ve yaşadığı toplum tarafından öğretilen “kadın olma” ya da “erkek olma”yı içeren durumların tümünü kapsamaktadır.[12] Toplumsal cinsiyet rolleri nedeniyle yaşanan kadına yönelik şiddet, kadınların yakın çevrelerindeki erkeklerden, tanımadıkları erkeklere ve hatta aile içindeki kadınlara kadar uzanan geniş bir çevre içinde yaşanmaktadır.[1]

Peki, erkekleri şiddete iten faktörler nedir? Erkek neden şiddet uygular, neden şiddete eğilimlidir? Özellikle ezici bir çoğunlukla genç erkeklerin de şiddetin her tipine maruz kaldığı görülmektedir. Çoğunlukla kadına ve kızlara karşı şiddet uygulayan bir erkek diğer erkeklerden şiddet görmektedir.[13] Ayrıca erkekler çoğu zaman organize ya da kurumsal şiddet türlerinin de kurbanı olmaktadır.[14] Dünya genelinde silahlı kuvvetler sadece erkekler ya da genellikle erkeklerden oluşmaktadır. Erkekler savaşta, sokakta, evde, hatta okul bahçelerinde kadınlardan daha çok dövüşmektedirler.[15] Savaşa, ayrılıkçı ya da milliyetçi harekete veya terör eylemlerini işlemeye genellikle ilk olarak erkekler sürüklenmektedir. Genelde, erkekler kadınlardan daha fazla silah kullanmakta, daha fazla hapse girmekte ve daha fazla öldürmektedir.[4] Ayrıca erkeklerin daha fazla alkol kullandıkları ve alkollü iken şiddete daha fazla eğilimli oldukları çalışmalarla kanıtlanmıştır.[16,17]

Şiddet ve erkek olmak el ele gidiyor gibi görünmektedir. Şiddetin erkekler için doğal bir durum olduğunu ya da erkeğin doğasının bir parçası olduğunu

söyleyen teoriler öne sürülmüş olmakal birlikte, bunlar geçerliliğini yitirmişlerdir.[4] Ayrıca tüm erkeklerin güçlü pozisyonlarda olduğu da söylenemez. Erkekler şiddet öğretilir ve aynı zamanda erkekler şiddet uygulaması için cesaretlendirilir. Erkekler hem açık hem de örtük bir şekilde farklı yollarla kültürel ve politik olarak şiddeti uygulamaya zorlanır.[14] Ataerkillik (patriarchy) cinsiyete dayalı şiddet de dahil olmak üzere, sosyal, kültürel ve yasal olarak tüm alanlardaki şiddet ile bağlantılıdır. Ancak kişisel düzeyde, benimsenen erkeklik rolünü biçimlendirmede ve erkeklerin toplumsal cinsiyet yönündeki şiddete yöneliminde baskıların, korkuların, baskılanmış duyguların farklı formlarının yattığı görülmektedir.[13] Bunlara ek olarak, aile, medya, toplum ve diğer kurumlar da şiddetin öğrenilmesini ya da deneyimlenmesini tetiklemektedir.[15] Doğumundan itibaren kişiye konulan isim, giysilerin rengi ve seçilen oyuncularla görünür halde olan bir cinsiyetçi farklılık içinde davranılmaktadır.[18]

Toplumsal cinsiyet temelli kadına yönelik şiddet, özgürlük ve insan haklarını kısıtlayıcı pek çok şekilde karşımıza çıkabilir (fiziksel, cinsel, duygusal istismar, zorlama, tehdit). Geniş anlamda cinsiyet temelli şiddet gelişim, barış ve özgürlüğün en temel kısıtlayıcısıdır. Bu anlamda, toplumsal cinsiyet temelli şiddet küresel fakirliğin en büyük davetçisidir.[4] Erkeklerin rol ve sorumlulukları kadın ve kızlara karşı şiddetin önlenmesinden ve söylemleri toplumsal cinsiyetten çok uzaktır. Bu görünmez eril toplumsal cinsiyet kalıbı, ataerkilliğin erkekler sağladığı ayrıcalığın bir parçasıdır. Genel olarak, erkekler cinsiyet eşitsizliklerinden yarar sağlayan gruptur.[19]

Erkek cinsiyetini odak haline getirmenin yolu erkekliğin analizinden geçmektedir. Erillik, dünya genelinde erkeğin kültürden kültüre farklı algılanması ile ilişkili olarak farklı tanımlara sahiptir. Erillik kavramı erkek olma algısı ile ilgilidir ve bu tanım zamandan zamana, mekandan mekana değişmektedir.[20] Ekonomik ve sosyal küreselleşmenin toplumlara getirdiği olumsuzluklara cinsiyet eşitsizlikleri de eklenmektedir. Erkekler hem kamu hem özel yaşamda erkeklige ilişkin baskın fikirlerle mücadele etmektedir.[8] Erkeğin toplumdaki baskın erkeklik rolünü yerine getirmede “başarılı” olamama durumunda -sosyal statü, ekonomik kazanç ve güvenlik gibi- eşi üzerinde şiddet uygulama eğiliminde olan birine dönüşebilmektedir.[21] Tüm sosyal sınıflarda ve dinlerde, kadına yönelik şiddet gerçek ya da algılanan erillik rolünü yerine getirememeye ve erkek olmayla ilgili başarısızlık ile bağlantılıdır.[22] Erkeğin kötü davranışlarına tepki olarak kadınların da erkekler yaklaşımı olumsuz yönde olmaktadır ve bu da aile içinde yaşanan şiddetin artmasını tetiklemektedir.[23] Erkeklik algısının yansımaları olan bu durumlar erkeğin

aşağılanmış hissetmesi sonucu bu zayıflığı baskılamak için kadına şiddet uygulamasına sebep olmaktadır.[24]

Pakistan'da düşük sosyoekonomik düzeye sahip olan erkeklerle yapılan bir çalışmada 176 erkek ile görüşülmüştür. Çalışmaya katılan erkeklerin %50'sinin karısı ilkökul düzeyinde eğitim almışken, %50'sinin karısı resmi bir eğitim almamıştır. Erkeklerin hemen hepsi (%94) evlilikleri sırasında eşlerine aşağılayıcı sözler söylediklerini, küfürlü konuştuklarını ifade etmişlerdir. Eşine en az bir kez fiziksel şiddet uygulayanların oranı %49.4'dür ve bunların %40'ı eşine tokat atmış, vurmuş ya da yumruklamıştır. Erkekler kendilerini tetikleyen olayları ebeveynlik ile ilgili konular, para, eşin kendi söylediklerine kulak vermemesi, eşin tutumu, eşinin kaynana-kayınbabasına saygısızlık etmesi, kendilerinin izni olmadan arkadaşları ve ailesiyle görüşmesi olarak sıralamışlardır. Erkeklerin %55'i kendilerinin de çocukken şiddete maruz kaldığını, %65'i de çocukken annelerinin şiddet görüşünü izlediklerini belirtmiştir.[25]

Sosyal olarak erkekliğin algılanması erkeklerin "toplum" ve "kültür" tarafından pasif yetiştirilmemesini şekillendirmektedir. Kadınlar ve erkekler cinsiyet kalıplarının oluşmasında ve bu kalıplar çerçevesinde hareket edilmesinde aktif rol oynamaktadırlar.[9] Ataerkil sistem toplumsal cinsiyete dayalı eşitsizlikler konusunda zemin hazırlamaktadır, ancak erkekler şiddet uygulayıcı olarak bu eşitsizlikten doğrudan sorumludurlar. Cinsiyet rollerini öğrenen ve rollere körü körüne bağlı kalan hem kadınlar hem de erkekler toplum içinde problemin -özellikle kadın ve kızlara yönelik şiddetin- bir parçasıdır.[1] Erkeklerin uyguladığı aile içi şiddete yönelik teoriler; sosyo-kültürel teoriler, toplumsal cinsiyet rolleri ve eşitsizlikleri, güç ve kontrol, ataerkillik, sosyal öğrenme teorisi, aile sistemleri teorisi, bağlanma teorisi, kişisel hastalıklar, öfke ve düşmanlık teorileri, alkol ve madde kullanımı teorisi olarak sıralanabilir.[26]

Şiddetten korunma programları tarih boyunca kadınlara odaklanmıştır ve kadınlar üzerinden yürütülmüştür. Kadınların dünyada güçlendirilmeye, eşitlik ve güvenliğinin sağlanmasına ihtiyacı vardır.[4] Yine de şiddeti önlemede erkeklere verilen rol ve sorumluluk çok daha fazla olmalıdır. Toplumsal cinsiyet ayrımını en çok yapan erkekler şiddeti önleme, karar alma ve değişim yapma sürecinde anahtar araçlarıdır. Kadına yönelik şiddetin önlenmesinde erkeklerin sürecin bir parçası olabileceğini gösteren somut örnekler bulunmaktadır.[27]

Neden Erkeklerle İşbirliği Yapılmalı?

Kadına yönelik şiddetin temelinde büyük oranda erkek otoritesi ile ilgili toplumsal cinsiyet normlarının ve erkeğin kadın üzerinde kontrol kurma çabasının olduğu bilinmektedir.[14] Kadına yönelik şiddetle mücadele başvuru alanındaki etkin girişimlere dünya nüfusunun yarısını oluşturan erkek nüfusu da dahil edilmelidir. Toplumsal cinsiyet rollerine ve erkeksiliğe (masküliniteye) daha katı bağlı olan erkekler (örneğin cinsellik sadece erkeğin temel gereksinimidir ya da cinsellikte erkek kadından daha baskın olmalıdır gibi) eşlerine daha fazla şiddet uygulamaktadır.[28] Kadınların ve erkeklerin nasıl hareket etmesi gerektiğine karar veren toplumsal beklentilerin, aile içi şiddet ve cinsel yolla bulaşan hastalıklar gibi olumsuz sonuçlar doğurma riski vardır.[29]

Kadına yönelik şiddetin birincil sorumluları erkeklerdir. Bu nedenle şiddeti önleme çalışmaları mutlaka erkekleri de kapsamalıdır.[1,9] Konu hakkında hassasiyet gösterilir ve bilgi verilirse toplumda pek çok erkek, aile içinde, toplumda ve karar verici çevrelerde kadına yönelik şiddetin son bulmasında etkili müttefikler olacaklardır. Ancak erkekler kadına yönelik şiddetin önemi hakkında daha az bilgi ve farkındalığa sahip olma eğilimindedir.[23]

Erkekler hukuk, politika, ekonomi, güvenlik, yöneticilik ve medya gibi alanlarda daha güçlü ve etkili makamları işgal etmektedir. Toplumsal bütçe gibi politik ve yasal önceliklerin belirleyicilerdir.[4] Kadına yönelik şiddetin sonlandırılması için yürütülen çalışmalara erkeklerin katılmasının önündeki zorluklar; erkeklerin ayrıcalıklarını kaybetme ve güçlerinin zedelenmesi korkusunun olması, çoğunun duygusal ve duyarlı kişilik özelliklerini erkekliğin tehdidi olarak algılaması ve bu özelliklere uzak olmaları, kadına yönelik şiddeti önlemeye yönelik çalışan aktivistlerin, araştırmacıların ve program yürütücülerinin bir çoğunun kadın olması ve erkekleri bu çalışmalara nereden ve nasıl dahil edeceklerini bilmemeleri, erkeklerin şiddet uygulamayan ve yardımsever bireyler olabilecekleri konusunda toplumsal ümitsizlik olması şeklinde sıralanabilir.[29] Sağlıklı aileler ve toplumlar için kadına yönelik şiddetin sonlandırılması ve erkeklerle bu konuda işbirliği yapılması kaçınılmazdır.

Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Erkeğin Rolü

Şiddetin sonlanması konusunda erkeklerin rol ve sorumlulukları çeşitlidir. Erkekler, erkek egemen kurumlarla daha kolay işbirliğine geçebilir, cinsiyet ayrımı ve güç konularıyla yüzleşmede köprü görevi yapabilirler.[30] Mandurai' de "Kadına Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılması için Uluslararası Mücadele" gününde erkekler beyaz kurdeleler takarak şiddete dikkat çek-

mekteler. Bangladeş'te STK'lar, kırsal kesime yönelik halk eğitim atölyeleri açarak, buralarda erkekleri görevlendirmektedir.[4] Pakistan'da kadın haklarına duyarlı bazı erkek avukat ve hakimler birbirleri ile işbirliği içerisinde çalışarak özellikle namus cinayetlerinde sanık olan erkeklerin hak ettikleri cezayı almaları için mücadele etmektedirler.[25] Kişisel, toplumsal ve hukuksal düzeyde çalışma konusunda erkekleri organize etmek ve bu alanda çalışan erkek sayısını artırmak için bu örnekler önemlidir.

Hem yerel hem de uluslararası kuruluşlar tarafından erkeklerle işbirliği içinde çalışmaya yönelik bazı farklı stratejiler bulunmaktadır. Erkeklerle birlikte çalışmada üç önemli anahtar nokta vardır. Bunlar: (1) Tutum ve değerleri dönüştürmek için erkeklerle birlikte çalışma, (2) Partner olarak erkeklerle birlikte çalışma, (3) Suçu işleyenler olarak erkeklerle birlikte çalışma olarak sıralanabilir.[31]

Birleşmiş Milletler kuruluşları, STK'lar, aktivistler ve araştırmacılar erkekleri de kadına yönelik şiddeti önleme çalışmalarına dahil etmenin çözümün bir parçası olduğunu kavramaya başlamışlardır.[27] Ancak erkeklerle de bu konuda ciddi sorumluluklar verilmesiyle ilgili çeşitli tartışmalar da bulunmaktadır. Erkekler kadına yönelik şiddetin sadece failleri değildirler, karar verici rolleri, ekonomik, siyasal ve politik güçleri nedeniyle de sosyal alanlarda kadına yönelik şiddetin ortadan kaldırılması konusunda da sorumlulukları olmalıdır.[31] Şiddetle mücadelede erkeğe verilecek en önemli görev erkeklerin en yüksek statüdeki pozisyonların başında olmaları ve dünya genelinde en önemli karar verme mekanizmalarını oluşturmaları nedeniyle ayrıca önem taşımaktadır.[22] Ayrıca kadına yönelik şiddetin sonlanması erkekleri de ilgilendirmektedir, çünkü şiddet mağdurlar, yakınları, failler ve tanıklar direkt olarak erkekleri etkilemektedir. Ancak, erkekler kadına yönelik şiddetle mücadele etmek yerine, kendilerinde onlar üzerinde söz sahibi olma hakkı hissetmekte, kadınlar üzerinde güç ve kontrol uygulamakta, onlara karşı baskın davranışlarda bulunmaktadır.[3] Erkeklerin bu konuda yönlendirmeye ihtiyacı vardır, çünkü şiddetle mücadelede onlar sadece kendi eylemlerinin sorumluluğunu alıp şiddet uygulamamakta ve erkeklik algısını değiştirme yönünde hareket etmekte. Oysaki başka erkeklerin mağdur ettiği şiddet gören kadınların hakkını savunma görevini de üstlenmeleri gerekmektedir.[20,21]

Kadınlar ve erkekler arasında barış ve kalkınmayı besleyen ve şiddet karşıtı işbirliği, ortaklık ve iletişim olmalıdır. Erkekler aynı zamanda toplum içindeki diğer erkekleri de kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda teşvik etmeli ve şiddetle mücadelenin zayıf bir erkek yapısıyla ilişkisinin olmadığını, aksine şiddetle mücadelenin büyük bir güç olduğunu vurgulamalıdır.[24] Buna ek

olarak, şiddetin sonlanmasında erkekler ile birlikte çalışmanın anlamı kadınların güçlendirilmesi için karşılıksız çalışmak ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin gerçekleşmesi amacının bir parçası olmak demektir.[8]

Organizasyonlar, Politikalar ve Yasalar

Pek çok toplumda, organizasyonlarda gücü erkekler elinde bulundurmaktadır. Bu nedenle organizasyonlarda kadına yönelik şiddeti azaltmada erkeklere önemli görevler düşmektedir.[33] Cinsel istismar politikaları, daha fazla cinsiyet temelli yönetim ve erkeklerin de çocuk bakımına katılmalarını sağlayan esnek çalışma zamanları gibi bazı özel standartlar geliştirmede yönetim kademelerindeki erkekler etkili olabilir.[34,35]

Cinsiyete dayalı şiddetle mücadelede politika örnekleri, erkeklerin kadına yönelik şiddet konusundaki yasaların koruması ve erkeklere yükledikleri sorumluluk ve rollerin kabulünü içermektedir.[8] Politikalar kadına yönelik şiddetle mücadeledeki ulusal düzenlemelerden, CEDAW (Committee on the Elimination of Discrimination against Women) raporlarından ya da diğer uluslararası anlaşmalardan daha fazla işe yaramaktadır. Cinsiyete dayalı şiddet konusundaki politikalar ayrıca temel hakların sağlanması ve yoksulluğun azaltılma ile de ilgilidir-şiddetin kısa süreli sona ermesi gerçek çözüm değildir.[36] Örneğin sağlık (cinsel yolla bulaşan hastalıkların yayılımının önlenmesi), finans (şiddetin çözümüne ve araştırılmasına ayrılan bütçe) ve istihdam alanları (iş yerlerinde toplumsal cinsiyet ayrımının önlenmesi) konusundaki yasal düzenlemeler de ulusal düzeyde erkeklerin şiddeti önleme çabalarının bir parçası olabilir.[4,36]

İslamabad' da Rozan adlı STK polisler ile cinsiyet temelli şiddetle mücadele etmek, şiddete yönelik tepki oluşturmak ve organizasyonların şiddet konusundaki farkındalıklarını sağlamak için atölye çalışmaları yapmıştır. Bu atölyeler polislerin kadın ve erkeklerin yaşamları konusunda hem kişiler hem de profesyonel değerlerini algılamalarını ve kadın-erkek ilişkileri arasındaki bağlantıyı kurmalarına odaklanmıştır.[4] Başka bir örnekte, Pakistan Ulusal Tıp Derneğinin başkanının kadına yönelik şiddet konusunda farkındalığın artırılması ve yasa düzenleyicilerine kartpostal yollama (asit saldırılarına uğrayan mağdurlara yönelik) çalışmaları yapmıştır.[25]

Toplumsal cinsiyet eşitliğini ve adaleti sağlamak için erkeklerle işbirliği içerisinde çalışmaya acil ihtiyaç vardır. Kadına yönelik şiddetin sürdürülmesinde erkeklerin çoğunun sorumlu olması gerçeğine rağmen, kendi çıkarlarını korumak için şiddet kullanmayan erkeklerin de olduğu unutulmamalıdır.[8]

Kadına yönelik şiddetle mücadele eden kuruluşlar olmasına karşın, şiddet sorununu çözmekte erkeklerle birlikte çalışmak için erkekleri cesaretlendirmeye yönelik yeterli adım atılmamaktadır. Bu süreci başlatmak için UNIFEM (The United Nations Development Fund for Women) Güney Asya Ofisi ve İsveç Çocuk Esirgeme Kurumunun Güney ve Orta Asya için bölgesel programı işbirliği ile 2-4 Aralık 2004 Delhi’de, “Kadınlara ve erkeklere yönelik şiddetin sonlanmasında erkeklerle işbirliğini sağlamak amacıyla çalışma stratejileri ve araçlarının belirlenmesi” isimli üç günlük bir çalıştay düzenlenmiştir.[7]

Erkeklerle çalışmanın bölgesel ya da kültürel alanlarda güçlü bir etkisi vardır. İmamlar, rahipler, papazlar ve yerel liderler şiddet mücadelede olumlu rol modeller olabilir ve yerel inançlar, daha huzurlu bir aile yaşamı ve toplum için insanlar arasında etkileşimi sağlayabilir.[37] Pakistan’da imamlar ile çalışan bir STK, imamların kadına yönelik şiddet konusunda toplum üzerindeki etkisini vurgulamıştır. Tüm dinlerin kadına yönelik şiddete karşı çıktığı vurgusunun din adamları tarafından yapılması gerekmektedir.[4,25]

Erkeklerin aile içinde ekonomik sorumluluğun büyük bir kısmını üstlenmesi de aile içi şiddet konusunda sorun olabilir.[8] Kadınların güçlendirilmesi ve özgürlüğü şiddetle mücadelenin büyük bir parçasıdır ve bunun için kadınlara yönelik daha büyük ekonomik fırsatlar gerekmektedir.[9] Ekonomik göç (kadın ve erkek için), kadınların resmi ve gayri resmi iş alanlarının artması gibi Güney Asya gerçekleri, kadınları ve erkekleri ev içi emeğin geleneksel cinsiyete dayalı bölümleri ve toplumsal yapılanma açısından farklı hareket etme yönünde düşündürmektedir.[4] Açıkça bu değişikliklerin tartışılması ve emeğin bölümlerinin daha esnek dağılımı, toplumsal cinsiyet ve şiddet ile ilgili konularda tartışma açısından bir boşluk yaratabilir. Aile içinde erkeklerin kadının çalışmasını, yaptığı işi, para kazanmasını küçümseydiği de olmaktadır. Bununla birlikte, güç ve görevlerle ilgili patriarkal denetimler kadının iş hayatındaki durumunu bile yeniden düzenlemekte ve gücün erkeklerde kalması için yapılanmaktadır.[5]

Güney Asya ülkeleri arasında işgücü piyasasında, işyerinde ve kadının aile içi rollerindeki değişimlerin düzeyleri farklı oranlarda olmaktadır -kırsala karşı kentsel kesimde ve benzeri- ancak gençlik yeni davranışların kabulü için önemli bir göstergedir. Küçük kredilerle kadınlara küçük ev işletmeleri kurma fırsatı verilmektedir. Özellikle genç erkekler -oğullar, erkek kardeşler ve yeğenler- bu küçük ev işletmelerinde kadının çalışması olmaktadır.[4,36] Ancak erkek egemenliğini onaylayan düzenin içinde genç erkeklerin yatırımı kay-

bolmaktadır.[26] Gençler daha barışçıl ve adil biçimde dünyanın yeniden yapılanması için büyük bir potansiyel oluşturmaktadır. Genç erkekler ve kadınlar hala kendi cinselliklerini ve toplum ile olan ilişkilerindeki tutum ve davranışlarını denemekte, uygulamakta ve öğrenmektedirler.[38] Şiddetin önlenmesi konusunda daha fazla gelişim sağlamak için gençlerle işbirliğine girilmesi konusu açık ve gereklidir.[35] Erkeğin rolleri baba, evlat, koca ve erkek kardeş olarak gelişme yönündedir. Baba olarak erkekler büyük bir özenle bakıma katkıda bulunabilir, kızlarının sağlığı için çalışabilir, anneleri için başarılı bir evlat olabilirler. Bu ilişkileri kullanarak şiddet ve cinsiyet rolleri hakkında erkeklerle daha kapsamlı konuşmak yaygın bir stratejidir.[34] Erkeklerin uyguladığı aile içi şiddeti önlemede birincil, ikincil ve üçüncül önlemler alınabilir. Bu önlemler toplumsal farkındalık ve davranış değişimi geliştirmeye odaklanmalıdır (Tablo.1).[39]

Tablo.1. Erkeklerin Uyguladığı Aile İçi Şiddeti Önlemede Alınabilecek Önlemlerin Kavramsal Çerçevesi [39]

Toplumsal Farkındalık	Davranış Değişimi	
Birincil	İkincil	Üçüncül
Toplumun erkeklerin uyguladığı aile içi şiddeti sonlandırmak konusunda farkındalığının güçlendirilmesi	Erkeklerin aile içi şiddet konusunda destekleyen fırsatların azaltılması	Eşine yeniden şiddet uygulayan erkeklerle tepki verilmesi
Erkeklerin uyguladığı şiddete göz yuman, destekleyen ve ödüllendiren toplumsal tutumları, inançları, kurumsal uygulamaları ve sosyal yapıyı değiştirme	Kadın ya da çocuklara karşı şiddet uygulama riski olan erkeklerin değer, inanç ve davranışlarını değiştirme	Erkeklerin yeniden şiddet uygulamalarını önlemek için mümkün olan kısa sürede erkeklerin davranış, inanç ve tutumlarını değiştirme
<i>Örneğin, halktan insanları amaçlayan (özellikle erkekleri) toplumsal kampanyalar</i>	<i>Örneğin, akranelerinde tutum değişikliği geliştirmek için okullarda genç erkeklerle çalışma</i>	<i>Örneğin, güçlendirilmiş yasal yaptırımlar</i>
<i>Örneğin, polis, yargı gibi caydırıcılara karşı farkındalık kazandırmayı amaçlayan toplumsal kampanyalar</i>	<i>Örneğin, eşi gebe olan erkeklerle birlikte çalışma</i>	<i>Örneğin, eşine şiddet uygulayan erkeklerle ilk anda iletişim kuran sağlık profesyonelleriyle çalışma</i>
	Şiddeti suç işlemeyen önce önlemek için erkeklerin davranışlarını değiştirme programları	Erkeklerin şiddet konusundaki tepkilerine yer veren erkek davranış değişikliği programları
	Erkeklerin uyguladığı aile içi şiddete yönelik telefon danışmanlığı, bilgi ve yönlendirme servisleri	

Erkeklerin şiddetle mücadeledeki rol ve görevlerinin önemi vurgulayan, halkı bilinçlendirmeye yönelik çalışmaya daha fazla gereksinim vardır. Hindistan'da 2002 yılında ülkedeki altı üniversitede şiddete vurgu yapmak amacıyla gezici seminerler düzenlenmiştir (Rahul Roy tarafından UNIFEM'in desteği ile). Delhi Üniversitesi sosyoloji bölümünde "Erkekliğin Teorisi" isimli bir master dersi açılmıştır.[4] Ayrıca flört döneminde şiddet uygulama ve cinsel saldırıda bulunma açısından risk oluşturan daha önce şiddet uygulamış olma ve maddenin kötüye kullanımı gibi davranışlarda bulunan üniversite öğrencilerine yönelik programlar düzenlenmelidir.[40]

Birleşmiş Milletler ve Diğer Kurumların Çalışmaları

Toplumsal cinsiyet eşitliğine teşvik ve kadına yönelik şiddetin sonlanmasında erkeğin rolü pek çok Birleşmiş Milletler belge ve beyanlarında vurgulanır olmuştur. Buna üye ülkelerin katılımı ile imzalanan ve kadına yönelik şiddetin önlenmesinde erkeklerinde tüm eylemlere tam olarak katılmaya teşvik etme hususundaki kararlılıkları içeren 1995'te 4.Kadın Konferansı sonrasında kabul edilen Pekin Deklerasyonu da dahildir.[4]

Ayrıca cinsel sağlık, üreme sağlığı, HIV/AIDS'i önleme konusunda da erkeklerin rolü son birkaç yılda pek çok Birleşmiş Milletler kuruluşu ve uluslararası organizasyonlar tarafından vurgulanmaktadır. UNFPA (The United Nations Population Fund), UNAIDS (Joint United Nations Programme on HIV/AIDS), EngenderHealth gibi HIV/AIDS'ten koruma ve üreme sağlığı konusunda erkeklere sorumluluklar yükleyen toplumsal cinsiyete duyarlı projeler geliştirmektedirler.[27]

Birleşmiş Milletlerin kadına yönelik şiddet konusunda erkeklerle işbirliğini sağlayan ilk girişimi UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) Kadın, Kültür ve Barış Programı 1997 yılında Oslo'da Barış Kültürü Perspektifinde Erkeklik ve Erkek Rollerini isimli bir uzman grubu toplantısı yapmak olmuştur. Bu toplantı erkeklik konularını araştırmak, erkekliğin değişen normlarını incelemek ve kadına yönelik şiddetin önlenmesi yollarını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Toplantıya katılanlar barış kültürü için şiddet kültürünün dönüşümünün erkeklerle eşitlikçi bir biçimde işbirliği yapılması ve erkekliğin baskın, otoriter, kontrolcü, kuvvetli geleneksel formlarına karşı çıkılmasına bağlı olduğu konusunda hemfikir olmuştur.[4,41]

2002'de Birleşmiş Milletler Uluslararası Araştırma ve Eğitim Enstitüsü kadının ilerlemesi konusunda "Erkek Şiddetine Son" isimli e-mail tabanlı semi-

ner-tartışma serisi düzenlemiştir. Birleşmiş Milletler organları, uygulayıcılar, STK temsilcileri, aktivistler, akademik personeller cinsiyet temelli şiddetin son bulması konusunda erkek işbirliği konusunu tartışmışlardır. Bu seminerler serisi şiddet konusunda erkeklerin rol ve sorumluluklarını, kadına yönelik şiddeti önlemeye nasıl dahil edilebileceklerini, bu konudaki başarılı uygulamaları, deneyimleri ve düşünceleri tartışmak için dünya çapında yaklaşık 600 katılımcı ile gerçekleşmiştir.[4]

2002 yılında UNIFEM Güney Asya şubesi New Delhi’ de kadınlara karşı şiddet konusunda 16 günlük “Erkekler ve Erkeklik” fuarı düzenlemiştir. UNIFEM, UNICEF ROSA (The United Nations Children's Fund, Regional Office for South Asia), Zonta International ve Delhi Üniversitesi, aktivistler, uzmanlar, STK’lar erkekler için şiddete karşı işbirliği ve planlama faaliyetlerine teşvik için bir araya gelerek fotoğraf, araştırma, gezici seminerler düzenleyerek multidisipliner bir yaklaşımla pilot bir işbirliği çalışması yapmıştır. Bu kapsamlı proje sonrasında UNIFEM tarafından “Şiddetten Destekleyici Uygulamaya: Aile, Toplumsal Cinsiyet ve Erkeklik” isimli bir makale yayınlanmıştır.[4]

Ekim 2003’te Birleşmiş Milletler Kadınların Gelişmesi Bölümünün ILO (International Labour Organisation-Uluslar arası çalışma örgütü) ve UNAIDS işbirliği ile “Toplumsal cinsiyet eşitliğinde erkek ve erkekliğin rolü” isimli bir uzmanlar toplantısı yapılmıştır.[42] Bu toplantının amacı:

1. Şimdiye kadar dünyanın çeşitli yerlerinde erkekler ve erkeklik rollerinin cinsiyet eşitliği üzerine olumlu etkileri üzerine yoğunlaşmış başarılı çalışma ve analizlerin değerlendirilmesi,
2. Toplumsal cinsiyet ayrımının önlenmesinde erkek katılımının önündeki engeller ve sorunların araştırılması,
3. Toplumsal cinsiyet eşitliğinin erkekler için önemi ve faydalarının geniş bir yelpazede ele alınmasıdır.

Ayrıca Ekim 2003’te UNESCAP (The United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific) kadına yönelik şiddeti önlemede erkek işbirliği için ortaklık adımlarını gösteren rehber geliştirme ve yasa düzenleme çalışmaları için dört günlük bir çalıştay düzenlemiştir.[4]

Kadına yönelik şiddetin yüksek sesle konuşulması ve bu konuya erkeklerin de ilgisini çekmek için 1991 yılında Kanada’da Beyaz Kurdele Kampanyası düzenlenmiştir. Daha sonra düzenli olarak her yıl 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Gününde başlayarak 16 gün boyunca bilinçlendirme kampanyaları erkek katılımı ile devam etmiştir. Bu erkeklere şiddetle mücadelede

sorumluluk veren önemli kampanyalardan biri haline gelmiştir. Beyaz Kurdele Kampanyası ayrıca okulları, toplumu, STK'ları da kapsayan eğitim kampanyalarını da içermektedir. Bu örgütün çalışmaları artık Brezilya, Hindistan, Japonya, Vietnam ve Afrika gibi ülkelerin de dahil olmak üzere, Kanada, Avrupa ve İskandinav ülkelerinin de ötesine yayılmıştır.[41,43] Kanada'da pek çok işyeri ve okul 25 Kasımdan itibaren 16 gün boyunca Beyaz Kurdele kampanyasına katılmaktadır.[4] Beyaz Kurdele kampanyası şiddetin önlenmesi konusuna erkeklerin dikkatini çeken ve halkın bilinçlenmesine katkı sağlayan önemli erkek çabalarının başında gelmektedir. Beyaz Kurdele, erkeklerin kadına yönelik şiddet hakkında konuşmasına olanak sağlarken, erkeklerin bu konuda kendi tutum ve davranışlarını sorgulamalarına da yardımcı olmaktadır.[4,6]

Kadına yönelik şiddetin durdurulmasında erkek hareketi: Ortaklık İçerisinde Kadın Haklarının Geliştirilmesi (The Man's Action to Stop Violence against Women=MASVAW) toplum tabanlı bir halk hareketidir. Bu hareket kadınlara yönelik şiddetle mücadelede erkek seferberliğine odaklanır, kamu ve yerel yönetimde, gençler arasında, medyada, hükümette ve üniversitelerde bilinç oluşturmayı amaçlar. Hindistan, Kamboçya Erkek Ağı ve Beyaz Kurdele Kampanyası ve MASVAW şiddetin sonlanması konusundaki çalışmalara erkekleri dahil eden eşsiz örneklerdir.[6]

Sonuç

Erkekler dünya genelinde şiddetin başlıca uygulayıcılarıdır. Ayrıca erkeklige ilişkin yaygın yanlış algılar ya da erkekligin erkekler için ne anlama geldiğinin yanlış tanımlanması, şiddeti desteklemektedir. Cinsiyete dayalı kadına yönelik şiddet uluslararası, ulusal ve yerel düzeyde çözülmesi gereken çok yönlü karmaşık bir konudur. Bu çabaları desteklemek için, erkeklerin şiddetin son bulması için her düzeyde çalışmaya dahil olması gerektiği açıktır.[3] Birçok erkek henüz şiddet uygulayıcısı değildir ve erkeklere rol model olabilecek erkeklige doğru algılayan erkekler de toplumda bulunmaktadır. Özellikle toplumsal cinsiyetin eril yönde olduğu kurumlarda çalışan öğretmenlerin, din adamlarının, politikacıların, halk sağlığı çalışanlarının, sivil liderlerin kadına yönelik şiddet konusunda bilinçlendirilmesi, erkekleri eğitmeleri şiddetle mücadelede erkek işbirliğinin önemli bir parçasıdır.[39] Ayrıca politika ve kurumsal dönüşümlerin eril yöndeki kişisel inanç, bakış açısı ve davranışlardan arınması doğrultusunda esaslı bir değişim gerekmektedir. Bu değişim tüm baba, oğul, koca ve kardeşleri kapsar nitelikte olmalıdır. Toplumsal cinsiyet

eşitliği ve dönüşümü sadece erkeklerin güçlü ortaklığı ile çözümlenemez, aynı zamanda farklı alanlarda uzun çalışmalar ve eğitimlere gereksinim vardır. Bakanlıklar tutarlı mesajlar vermeli ve politika hedeflerini dikkatlice oluşturmalıdırlar. STK'lar şiddetin önlenmesi için çaba ve kaynak paylaşımı konusunda güçlü koalisyonlar kurabilir. Yasa geliştirici ve uygulayıcıların çoğunluğunun erkeklerden oluştuğu düşünülürse, yerel ve uluslararası STK'lar ve Birleşmiş Milletler, eğitim odaklı politika geliştirme, öncelikli önlenmesi gereken konuların tespitinde anahtar rol oynayabilir. Toplum düzeyinde, hizmet sunucular ve yerel liderler şiddeti korumaya yönelik faaliyetleri koordine etmelidirler.[44]

Cinsiyet temelli şiddetin sona ermesinde erkeklerle olan çalışma örnekleri yeni girişimler açısından yol gösterici olabilir. Toplumsal cinsiyet temelli şiddet için erkek, toplumsal cinsiyet ve şiddet arasındaki bağlantıyı kuran ve şiddeti önlemede erkeklere önemli görevler yükleyen açık kavramsal bir çatıya gereksinim vardır. Böyle bir kavramsal çerçeve erkekleri şiddeti önleme konusunda cesaretlendirmelidir.[19] Toplumsal cinsiyet temelli şiddetin son bulması kadınlar ve çocuklara olduğu kadar erkeklere de fayda sağlayacaktır. Bu faydalar erkeklerin toplum içerisinde ve aileleriyle daha sağlıklı ilişkiler kurmasını, nasıl davranmaları gerektiğini bilmelerini sağlamayı kapsamaktadır. Ev içi, toplum, kurum, işletmelerde daha verimli çalışma ve ekonomik olarak iyileşme diğer bir faydasıdır.[26] Erkeklerin ihtiyaçlarını anlamak ve motivasyonlarını sağlamak da dolaylı faydalarıdır.[25]

Erkekleri suçlamak, utandırmak ya da kuralcı bir dil kullanmak yerine erkeklere bütüncül yaklaşan programlarla güç ve incinebilirlik kavramlarını yerleştirmek daha uygundur. Tüm erkekler şiddet uygulamazlar ve tüm erkekler cinsiyet hiyerarşisinde eşit derecede ayrıcalıklı değildir.[42] Toplumda kadın haklarının savunucusu olan ya da toplumsal cinsiyet temelli şiddetin önlenmesi için çalışan erkeklerin bu mücadelede sadece sesleri duyulmaktadır, onların toplum içinde daha etkin hale gelmesi için uğraşılmalı, bu erkeklerle bağlantıya geçilmeli ve çabaları desteklenmelidir.[45] Sosyal gelişimi sağlamak için üzerinde durulan toplum sağlığı, sosyal adalet ve yoksulluğun azaltılması gibi politika hedeflerine ulaşmanın yolu toplumsal cinsiyet temelli şiddetin sona ermesinden geçmektedir.[38] Toplumda sosyal gelişim ile paralel olarak şiddet karşıtı çalışmaların makro düzeyde desteklenmesi için proje düzeyinde çalışmaların yapılması gerekmektedir. Kurumsal ve hükümet düzeyinde Bin Yıl Kalkınma Hedefleri ve Yoksulluğun Azaltılması Strateji Belgeleri gibi ulusal ve uluslararası başarılarda cinsiyet temelli şiddetin azaltılmasında erkeklerle işbirliğinin ilişkisi oldukça güçlü ve açıktır.[4, 46]

Cinsiyete dayalı şiddetin sonlanmasında erkeklerin rolü ve işbirliği içerisinde çalışması, şiddetin sonlanması hareketinin önemli bir bileşeni haline gelmektedir. Birleşmiş Milletler kuruluşları, STK'lar ve araştırmacılar erkeklerin de kadına yönelik şiddetin çözümünün bir parçası olması gerektiğini vurgulamakta ve erkekleri de bu mücadeleye dahil etmenin önemini fark etmeye başlamaktadır.[4] Kızları, kız kardeşleri, anneleri, arkadaşları, meslektaşları ve yaşamındaki diğer kadınları güvende tutmak için erkeklerle kadına yönelik şiddetin sonlandırılması konusunda işbirliği içerisinde çalışmasının gerekliliği kaçınılmazdır.[3]

Kaynaklar

1. Ergöçmen BA, Sunday Ü, Yiğit EK. Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet. Ankara, T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, 2009.
2. İbiloğlu AO. Aile içi şiddet. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar* 2012; 4:204-222.
3. Men Stopping Violence. Because We Have Daughters Training. [http://www.menstoppingviolence.org/page/1026/ Because-We-Have-Daughters](http://www.menstoppingviolence.org/page/1026/Because-We-Have-Daughters) (accessed in March 3, 2012).
4. Elimination of violence against women in partnership with men, <http://www.unescap.org/esid/GAD/Publication/DiscussionPapers/15/series15-main-text.pdf> (accessed in March 4, 2012).
5. Peacock D, Levack A. The men as partners program in South Africa: reaching men to end gender-based violence and promote sexual and reproductive health. *Int J Mens Health* 2004; 3:173-188.
6. Working with boys and men for gender equality and violence prevention. Meeting Report, Learning Together Regionally, An East and Southeast Asia Regional Consultation, 2009. [http:// partners4prevention.org/files/resources/meeting_report2.pdf](http://partners4prevention.org/files/resources/meeting_report2.pdf) (accessed in March 4, 2012).
7. Bhandri N. Strategies & Tools for Working with Men and Boys to End Violence Against Girls, Boys, Women and other Men. Kathmandu, Save the Children Sweden Regional Programme for South & Central Asia, 2005.
8. Rivett M. Treatment for perpetrators of domestic violence: controversy in policy and practice. *Crim Behav Ment Health* 2006; 16:205-210.
9. Babcock JC, Green JE, Robie C. Does batterers' treatment work? a meta-analytic review of domestic violence treatment. *Clin Psychol Rev* 2004; 23:1023-1053.
10. Silent Witness National Witness Initiative. Statistics on Domestic Violence: A National Crisis, 2001. <http://www.silentwitness.net/sub/violences.htm> (accessed in Feb 27, 2012).
11. Usdin S, Scheepers E, Golstein S, Japhet G. Achieving social change on gender-based violence: a report on the impact evaluation of Soul City's fourth series. *Soc Sci Med* 2005; 61:2434-2445.

12. Korukcu O, Kukulcu K, Adak N. The critical view of the women's reproductive health: the medicalization of the female body. *Türkiye Klinikleri J Med Ethics* 2012; 20:43-52.
13. Warnken WJ, Rosenbaum A, Fletcher KE, Hoge SK, Adelman SA. Head-injured males: a population at risk for relationship aggression? *Violence Vict* 1994; 9:153-166.
14. Stith SM, Farley SC. A predictive model of male spousal violence. *J Fam Violence* 1993; 8:83-201.
15. Janssen PA, Nicholls TL, Kumar RA, Stefanakis H, Spidel AL, Simpson EM. Of mice and men will the intersection of social science and genetics create new approaches for intimate partner violence? *J Interpers Violence* 2005; 20: 61-71.
16. Proescholdt MG, Walter M, Wiesbeck GA. Alcohol and violence: a current review. *Fortschr Neurol Psychiatr* 2012; 19:12-18.
17. Lindsay J. The gendered trouble with alcohol: young people managing alcohol related violence. *Int J Drug Policy* 2012; 13:1-6.
18. Lips HM. *Sex & Gender*. New York, McGraw-Hill, 2008.
19. Geffner R, Mantooth C. *Ending Spouse/Partner Abuse: A Psychoeducational Approach for Individuals and Couples*. New York, Springer Verlag, 2000.
20. Henning K, Jones AR, Holdford R. "I didn't do it, but if I did I had a good reason": minimization, denial, and attributions of blame among male and female domestic violence offenders. *J Fam Violence* 2005; 20:131-139.
21. Saunders D. Feminist-cognitive-behavioural and process-psychodynamic treatments for men who batter: interaction of abuser traits and treatment models. *Violence Vict* 1996; 11:393-413.
22. Rivett M, Rees A. Dancing on a razor's edge. *J Fam Ther* 2004; 26:142-162.
23. Stone G, McKenry PC, Clark KA. Fathers' participation in a divorce education program: a qualitative evaluation. *J Divorce Remarriage* 1999; 30:99-113.
24. Wexler D. *Domestic Violence 2000: An Integrated Skills Program for Men*. New York, Norton, 2000.
25. Fikree FF, Razzak JA, Durocher J. Attitudes of Pakistani men to domestic violence: a study from Karachi, Pakistan. *J Mens Health Gend* 2005; 2:49-58.
26. Bowen E. *The Rehabilitation of Partner-Violent Men*. Oxford, Wiley&Blackwell, 2011.
27. World Health Organization. *Violence against women: a priority health issue*. Geneva, WHO, 1997.
28. Flannery DJ, Singer M, Wester K. Violence exposure, psychological trauma, and suicide risk in a community sample of dangerously violent adolescents. *J Am Acad Child Adolesc Psychiatry* 2001; 40:435-442.
29. Guedes A. *Men and Boys Knowledge Module*. Geneva, UNIFEM/Men Engage, 2012.
30. Terefe A, Larson CP. Modern contraception use in Ethiopia: does involving husbands make a difference? *Am J Public Health* 1993; 83:1567-1571.

31. Southern African Regional Poverty Network (SARPN). Ways of working with men: Case studies. http://www.sarpn.org/documents/d0001222/Gender-based_violence_casestudy-intro.pdf (accessed in March 13, 2012).
32. Lee M, Sebold J, Uken A. Solution Focused Treatment of Domestic Violence Offenders. New York, Oxford University Press, 2003.
33. MacLeod G, Pi R, Smith D, Goodwin LR. Batterer Intervention systems in California. California, Judicial Council of California/Administrative Office of the Courts, 2009.
34. Mazza C. Young dads: the effects of a parenting program on urban African-American adolescent fathers. *Adolescence* 2002; 37:682-693.
35. Sternberg P, Hubley J. Evaluating men's involvement as a strategy in sexual and reproductive health promotion. *Health Promot Int* 2004; 19:389-396.
36. Darisuren A, Fortuna S. Domestic Violence Legislation and its Implementation, 2nd edition. Thailand, UN Women, 2011.
37. Linda A. Professional Practice Standards -Working with Men who Perpetrate Domestic and Family Violence. Queensland, Australia, Queensland Government Department of Communities, 2004.
38. Ha TTB, Jayasuriya R, Owen N. Increasing male involvement in family planning decision making: trial of a social-cognitive intervention in rural Vietnam. *Health Educ Res* 2005; 20:548-556.
39. Boyle M. Male family violence prevention framework-working with. <http://www.austdvclearinghouse.unsw.edu.au/Conference%20papers/Seek-soln/Boyle,Mick.pdf>. (accessed in March 17, 2012).
40. Page AZ, İnce M. Aile içi şiddet konusunda bir derleme. *Türk Psikoloji Yazıları* 2008; 11:81-94.
41. Kaufman M. Building a movement of men working to end violence against women. *Development* 2001; 44:9-14.
42. Berkowit AD. Working with men to prevent violence against women: An overview. *Applied Research Forum* 2004; 1:1-7.
43. Flood M. Where Men Stand: Men's Role in Ending Violence against Women. Sydney, White Ribbon Prevention Research Series 2, 2010.
44. Blum J, Ireland M, Blum RW. Gender differences in juvenile violence: A report from add health. *J Adolesc Health* 2003; 32:234-240.
45. Allen M. Narrative Therapy for Women Experiencing Domestic Violence. Philadelphia, Jessica Kingsley Publishers, 2011.
46. Owen FK, Owen DW. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet. Ankara, T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, 2008.

Öznur Körükcü, Akdeniz Üniv. Antalya Sağlık Y.O., Antalya; **Gülser Öztunalı Kayır, Prof.Dr.**, Akdeniz Üniv., Antalya; **Kamile Kukulcu, Doç.Dr.**, Akdeniz Üniv. Antalya Sağlık Y.O., Antalya

Yazışma Adresi/Correspondence: Öznur Körükcü, Akdeniz Üniv. Antalya Sağlık Y.O., Antalya Turkey.

E-mail: oznurkorukcu@akdeniz.edu.tr

Yazarlar bu makale ile ilgili herhangi bir çıkar çatışması bildirmemişlerdir.

The authors reported no conflict of interest related to this article.

Çevrimiçi ,adresi / Available online at: www.cappsy.org/archives/vol4/no3/

Çevrimiçi yayım / Published online 10 Haziran /June 10, 2012; doi:10.5455/cap.20120423
